

Bottenhavet (Den botniske Bugt), hvor de internationale områder er små og næppe specielt vigtige for atommagterne. Vanskeligere, men også vigtigere, vil det være at opnå atomvåbenfri status for hele Østersøen. At få Østersøen gjort atomvåbenfri vil være af meget stor sikkerhedsmæssig betydning. Et muligt skridt på vejen mod dette mål kunne være et forbud mod atomvåben i hele Østersøen med undtagelse af visse sejlrender mellem de danske stræder og de sovjetiske havne og skibsværfter i Balticum og den Finske Bugt. I disse render skulle så transit være tilladt på særlige vilkår, som f.eks. at alle u-både skal passere i overfladestilling. (Dette er en eksisterende bestemmelse, som gælder passage i de danske sunde).

Et stort og vigtigt havområde omfatter Nordsøen og den nordlige del af Atlanterhavet. Her står man over for store problemer, fordi disse områder er af stor strategisk betydning i den aktuelle konfrontation mellem supermagterne. Men netop derfor vil det også være af den allerstørste betydning at få oprustningen i disse områder under kontrol. Her må man stille mod en successiv udbygning af aftalerne således, at man efterhånden får indført stadig mere omfattende begrænsninger. I det lange løb er målet at få gjort Atlanterhavet til et atomvåbenfrit område.

I princippet bør enhver atomvåbenfri zone ikke bare være åben for udvidelse til de nærmeste områder; men den må også tillade koordinering med zoner i andre områder. I Grækenland, Rumænien, Bulgarien og Jugoslavien er der på regeringsplan taget initiativ til at undersøge spørgsmålet om oprettelse af en zone på Balkan. Hvis der oprettes atomvåbenfrie zoner i Norden og på Balkan, vil disse kunne danne endepunkterne for en fremtidig atomvåbenfri zone gennem Centraleuropa. Et første skridt på vejen til en sådan zone kan være en tilbagetrækning af atomvåben fra et område på begge sider af skillelinjen mellem magtblokkene, sådan som det er foreslået af Palme-kommissionen. Som helhed vil et sådant arrangement betyde, at der inddrages store dele af såvel Warszawa-pagtens som NATOs områder.

De eksempler, der er nævnt her, er ikke de eneste. Der findes andre, der kan være lige så aktuelle. Højt på ønskelisten står planerne om en atomvåbenfri zone for Benelux-landene, hvor der findes en stærk folkeopinion

mod atomvåben. Tanken om en sikkerhedszone i Middelhavsområdet har også været drøftet. Endemålet må være at få gjort hele Europa frit for atomvåben.

Ved den indholdsmæssige afgrænsning af zoneplanen brugte vi en streng definition for at opnå størst mulig klarhed og undgå strid om fortolkninger (jfr. nr. 4). Vi har også nævnt, at ulemperne ved den strenge definition i nogen grad kan afhjælpes gennem egnede tillægsaftaler, der omfatter andre elementer end selve de kernefysiske sprængladninger (jfr. nr. 7). Men siden det her drejer sig om installationer og udstyr på områder inden for zonelandenes egen suverænitæt, vil der også være mulighed for nationale eller nordiske foranstaltninger, der ikke kræver forhandlinger eller aftaler med andre parter. Enkeltvis – eller i samarbejde – kan de nordiske lande foretage begrænsninger eller indføre forbud, som går ud over bestemmelserne i selve zonetraktaten. Det bør være hvert lands ansvar at gøre sit yderste for at sikre, at installationer og udstyr på deres område ikke bliver brugt som hjælpemiddel i en atomkrig. Til det videre arbejde med zonen bør der oprettes egnede organer af fællesnordisk og international karakter.

I nr. 8 nævnte vi behovet for en nordisk kontrolkommission. Foruden denne bør der oprettes et bredere fællesnordisk organ, der f.eks. kan have repræsentanter for regeringerne, de politiske partier, forsvaret, fredsforskere og fredsbevægelser. Dets opgaver bliver at samarbejde med kontrolkommissionen, tage stilling til løbende problemer, fremme debatten om de forhold, der vedrører zonen, samt drøfte mere generelle sikkerhedspolitiske spørgsmål og specielt forsvarsformer, der ikke anvender vold. Det fællesnordiske organ skal også bidrage til at udvikle forholdet til atommagterne ved at foreslå tillidskabende foranstaltninger. Endelig skal det arbejde for en udvidelse af zonerne og for at opretholde kontakten med det internationale organ, der nævntes i slutningen af nr. 8.

Dette internationale organ skal have repræsentanter for zonestaterne, atommagterne og eventuelt andre lande, som har tilknytning til zonen, samt en repræsentant for FNs sekretariat. Foruden at være et forum for konsultationer om tillidskabende foranstaltninger, sådan som vi allerede har nævnt det, skal det have til opgave at overveje, hvordan